

HAGOP BARONIAN

(viene de pág. 1)

Enlace Karaguezian - Nazarian

Vera Anuch Karaguezian y Levon Nazarian

El sábado 22 ppo., en la Iglesia San Jorge de Vicente Lopez, tuvo lugar la ceremonia nupcial de Levon Nazarian con Vera Anush Karaguezian, que fue bendecida pro el Archimandrita Harutiun Mouchian, conjuntamente con el Parroco Rev. Arsham Bozoian, y con la participación del Coro San Gregorio El Iluminador. Fueron padrinos de la ceremonia el Sr. Artur Nazarian y su esposa. Posterior a la ceremonia religiosa, tuvo lugar una recepción en los salones del "Plaza" Hotel, donde fueron recibidos familiares y amigos de los novios, algunos de los cuales habían arribado especialmente de los Estados Unidos y Líbano.

por su colaboración a la vida religiosa e institucional de las colectividades armenias de la diáspora.

El Sr. Garbis Nazarian, padre del novio, es uno de los benefactores de la armenidad, y el presidente de la regional Líbano de la Unión General Armenia de Beneficencia. Gracias al aporte pecuniario de los hermanos Nazarian, la colectividad armenia del Líbano lleva el nombre de su honorable padre Levon Nazarian. Tanto sea en los Estados Unidos donde actualmente residen algunos miembros, como en el Líbano, los Nazarian siempre se han destacado por su desinteresada colaboración para el resplandecimiento de la Iglesia Apostólica Armenia como así también para llegar a

las necesidades educacionales y culturales de nuestra diáspora.

La familia Karaguezian es una familia tradicionalista y muy querida en nuestra colectividad. Ellos siempre han estado atentos a las necesidades de nuestra comunidad. Gracias a su colaboración moral y material, fueron uno de los propulsores para la construcción de la Iglesia San Jorge de Vicente López, como así también del Colegio del mismo nombre. Ellos también son simpatizantes y creyentes de la obra de la UGAB, a la cual han destinado más de una vez su óbolo.

Con motivo de este feliz enlace, la redacción de Sardarabad, el Consejo Regional Sudamericano de la Organización Demócrata Liberal Armenia, y la Asociación Cultural Tekeyan, saludan a los esposos Garbis y Arek Nazarian, Kevork y Vera Karaguezian como así también a los felices esposos Levon y Vera, deseándoles toda clase de felicidades en la nueva vida que comienzan.

tes comunidades armenias no sólo por su número sino también por la intensa vida cultural y religiosa que desplegaba. Y trata el tema tomando todos los aspectos de la misma, acercándose libremente y sin temor a lo social, lo económico lo cultural y lo moral-familiar.

Sus críticas no fueron asimiladas en forma equitativa por todos y por esa causa cayó en desgracia.

Quedó en la indigencia y murió a la joven edad de 49 años, en la más pobre miseria. Se cuenta que luego de su muerte en sus bolsillos se le encontró una cebolla y un pedazo de pan.

El teatro de Baronian era la encarnación artística de aquellos armenios que subestiman a los de su origen y se relacionan con extraños para darse ciertos aires. Viendo todo esto, el espectador se recrea y se divierte, sonríe, y ríe a todo pulmón con los "Apisoghom Aghá" (Los honorables mendi-

gos), y los "Hermonas Barzaz". Cada vez que se levanta el telón para una obra, es para disfrutar sano y divertido momento.

El pueblo armenio ha talizado el nombre del crítico. En casi todas las colectividades armenias del mundo donde la vida cultural tiene cierta intensidad, el nombre de Baronian está presente en las grandes veladas teatrales. En nuestra renacida Madria Armenia, existe un teatro denominado "Hagop Baronian", una calle "Baronian" en la capital Erevan, y una escuela la "Baronian". La armenidad toda respeta el lema que le dio de él: "Generaciones futuras, oíd nuestro llamado, luchadnos con atención, tengo el honor de ser uno de vuestros predecesores y he sido uno de aquellos que trabajado para vuestro bien."

ASOCIACION DE ENTIDADES EXTRANJERAS

Muy Señores nuestros: La Asociación de Entidades Extranjeras comunica por medio que a partir del 4 de Setiembre se dará comienzo a la Cuarta Fiesta Provincial del Inmigrante, la Celebración Magna de Berisso que consistirá en los siguientes actos:

- 4/9 - 15 hs. Encendido de la lámpara votiva en el Centro Cívico - Iniciación de la Posta del Inmigrante organizada por el Centro Atlético Berisso, recorriendo todas las Colectividades.
  - 18 hs. Misa de los Inmigrante: Cocelebrada, a oficiar María Auxiliadora
  - 5/9 - 20 hs. Primer Festival de Colectividades participativas: Búlgaros - Armenios - Lituanos - Griegos.
  - 12/9 - 20 hs. Segundo Festival de Colectividades participativas: Polacos - Albaneses - Italianos - Españoles - Ucranianos.
  - 19/9 - 20 hs. Tercer Festival de Colectividades participativas: Lovacos - Arabes - Yugoslavos - Bielorrusos.
  - 21/9 - Inauguración de una vidriera alusiva sobre la Av. del video donde cada Colectividad expone elementos típicos.
  - 26/9 - Elección de la Reina Provincial del Inmigrante.
  - 20hs. - Presentación de un número artístico folklórico Nacional.
  - 27/9 - 10 hs. Paseo en Ferri por el Delta de Berisso recorriendo las Islas, Escuela Naval, Astilleros Río Santiago, etc.
  - 16hs. Desfile tradicional donde cada Colectividad transita con sus trajes típicos, su música y algunos con carrozas.
- El desfile es abierto por el abanderado del Fortín Gran Berissense. Al concluir el desfile las Colectividades que así lo deseen podrán bailar en escenarios montados para tal fin. Como broche final, fuegos artificiales.
- NOTA: Tanto los Festivales de las Colectividades como la Elección de la Reina Provincial del Inmigrante se llevarán a cabo en las Instalaciones del Hogar Social de Berisso Calles Nueva York y Marsella.

DEL EXTERIOR

La editorial "Narotna Guldura" de Bulgaria, en su colección "Grandes exponentes de la literatura universal", ha publicado la recopilación de las obras "del gran poeta armenio Avedik Isahaguián. En ella, se encuentran cuentos, relatos y famosos poemas como "Apu-Lala Mahari" y "Alakeazi Maniner".

La edición cuenta con un prólogo del poeta búlgaro Bedr Alibiev en el cual comenta y analiza la obra del eximio escritor.

Alibiev y el poeta Timo Polearov son los responsables de la traducción de las obras de A. Isahaguián.

La Universidad de Columbia, EE.UU., próximamente, realizará una exhibición de arquitectura armenia, que estará a cargo de un grupo de alumnos europeos, quienes han viajado por distintas ciudades de Europa y Asia Menor.

En el transcurso de la exhibición se llevará a cabo un simposio, para los interesados en arquitectura armenia.

La muestra y el simposio serán sustentados por la Fundación creada por el Sr. Vazguen Shahverdián, quien actualmente reside en Londres.

Los fondos de la fundación son utilizados para solventar importantes proyectos destinados a la colectividad armenia de los EE.UU. El primero de ellos, el "Festival del Cine Armenio", se llevó a cabo en 1980.

UGAB

Todos los jueves 15:30 horas
CLASES DE COCINA
 A partir 3 de setiembre
INSCRIBASE !

Domingo 6 de setiembre 13 horas
COMISION PADRES
EGRESADOS 1981
PASTA PARTY

Todos los viernes 21 horas
FUTBOL Y GIMNASIA
ACTIVIDAD LIBRE
 A cargo del Prof. Roberto Daguerre
¡ INSCRIBASE !

Viernes 25 de setiembre 15:30 horas
COMISION DE DAMAS LE INVITA AL
TE-CANASTA
Y Audiovisual sobre HISTORIA DEL
ARTE
 a cargo de la Conservador de Museos
Sra. René Albert

UGAB..... CORDOBA

BODAS DE DIAMANTE
GRAN CENA SHOW
PREMIOS

"EL CAMPANARIO"
 Villa Carlos Paz- Córdoba
 12 de Setiembre de 1981 21,30 hs.

Հ.Բ.Ը.Մ. Գործողայի
 Մասնաճիւղը կը տօնէ Միոյնեան
 75 ամեայ Արամանկեայ
 տարեդարձը

Մեծ Ճաշկերոյն Հանդիսութիւն
 Պարգևատրոյիսն

«Էլ Համփհանրոյ»
 Վիճա Բարոս Փասս
 12 Սեպտեմբեր 1981 Գործողայի
 Ժամը 21.30 ժ

Función actual de un periódico político

(CONCLUSION)

sentimos orgullosos nuestro pasado, del aporte que significó para la civilización, y de su elevado valor; es una admiración y loable, puesto que el pasado es el fundamento que se mantiene en la unidad compacta la armenia, tanto la orgullo y admiración formas de contemplación estática.

La presencia de un número de universitarios y profesionales en nuestras colectividades es una realidad; de escuelas, que enseñan docencia armenios y cursan estudios en cantidades dependientes; periódicos, que se publican cada vez con mayor frecuencia; artistas, investigadores y autodidactas, que cultivan las disciplinas más variadas. Todo esto evidencia una generación activa desde el punto de vista intelectual, que consolida la idea de que la nacionalidad armenia continúa significando un aporte civilizatorio de densa carga cultural. Esta realidad impone responsabilidades a las personas y a las instituciones creadas por ellas.

Ya no se trata de admirar el pasado estático, sino de promover el presente dinámico, y, con solidaridad, buscar medios para que ese conjunto que actúa espontáneamente, en alguna medida, aisladamente, coordine sus esfuerzos, o por lo menos, desarrolle proyectando pertenencia a la nacionalidad armenia. Esta responsabilidad cabe a todos los que se sienten partícipes de ese patrimonio cultural al que hicimos referencia.

En ese sentido, entre la jerarquía de instituciones armenias, uno de los mayores responsables es el periódico político. Un fenómeno que se desarrolla gravemente a través de nuestras colectividades es la evasión de materia gris.

Por diversas razones, nuestros profesionales se acercan a la colectividad en el primer tiempo de haberse diplomado. Con el transcurso de los años, paulatinamente, se van alejando y privan a la colectividad de su aporte valioso. Esto que la Nación Argentina los preparó en los tres niveles de instrucción y que pueden significar beneficios para la colectividad, se apartan.

El periódico político es uno de los cauces donde se puede lograr una mayor productividad es-

piritual, el profesional puede expresarse, si escribe; o de identificarse, si es un mero lector. Para este caso, el periódico debe asumir la obligación de tener en cuenta que una parte muy importante de la colectividad busca en sus columnas un nivel superior, una exigencia mayor, una elaboración intelectual y, por sobre todas las condiciones, una forma de expresión precisa, exacta. Esa parte importante es la de los universitarios y profesionales armenios.

El periódico transmite la noticia fácil y superficial que es la que el gran público espera y gusta. Pero debe, paralelamente, brindar material a aquellos que, en la elección del destino de sus vidas, atribuyen valor preeminente al espíritu sobre la materia y, por su preparación, exigen mayor ahondamiento en las reflexiones.

Si las instituciones Iglesia, escuela, centros deportivos, sociales, regionales, benefactores y periódicos - omiten la obligación solidaria de dar al universitario y profesional lo que el universitario y profesional esperan, son la causa de esa no aparición, de esa desaparición de sus mejores elementos, consecuencia en la cual quien pierde es la colectividad.

Acercándose a la colectividad, los universitarios y profesionales elevan el nivel del conjunto; si el entorno cultural de Argentina, Uruguay y Brasil es cada vez más elevado, nuestras colectividades no pueden rezagarse. Los intelectuales, docentes, clérigos, artistas, universitarios y profesionales son los puentes de comunicación entre la cultura local y la armenia: si ellos no están, la vía queda, no interrumpida, por lo menos, dificultada.

Además, poco a poco, las instituciones deben admitir en sus núcleos dirigentes a ese sector privilegiado; debe confiárseles responsabilidades, desarrollar estudios armenológicos; brindarles medios de acercamiento social con sus pares.

Perder grupos especializados como los mencionados es dañoso. Es también dañoso perder instituciones. Y estamos corriendo ese riesgo. Lo comentaremos en el próximo número.

LIBRA

CONFERENCIA DEL SEÑOR VARUYAN ADJEMIAN

El Sr. Varuyan Adjemian, editor responsable de la sección idiomática del semanario "SARDARABAD", el pasado 20 de junio realizó una disertación en la sede de la Unión Compatriótica Armenia de Marash. El tema de la misma fue "Lo actual en la poesía moderna armenia".

El presidente de la Asociación Cultural "Hamazkain", entidad organizadora de la conferencia, Sr. Varuyan Kevorkian, realizó la introducción a la charla, para presentar al disertante.

El Sr. Adjemian se refirió a la poesía contemporánea armenia que se origina en la Primera Guerra Mundial y puso especial énfasis en la obra de los autores armenios residentes en Estambul.

Además, ilustró su alocución con fragmentos de obras de autores armenios contemporáneos, especialmente de Baruir Sevag.

Exitosa velada en Privilege

Continuando con sus éxitos habituales, la Liga de Jóvenes de la Unión General Armenia de Beneficencia, realizó una reunión danzante en la boite "Privilege" de esta capital, el pasado 16 de agosto. Nuevamente numerosos

jóvenes, amantes de la música y del baile, se reunieron en el cálido ambiente que Liga de Jóvenes siempre les brinda.

De esa manera, y al ritmo de la música moderna, danzaron hasta altas horas de la madrugada.

Vista parcial del público presente

EE.UU.:

MUESTRA DE ARTE ARMENIO

Como es habitual, la Galería de Arte de la Unión General Armenia de Beneficencia realiza muestras muy exitosas. La última fue dedicada al "Arte del telar armenio". La mayor parte de los elementos exhibidos pertenecen al Dr. Paul Bedoukian, importante coleccionista de obras artísticas y numismática.

La principal sensación de la muestra encierra un profundo valor emocional; se trata de una alfombra de seda, realizada en 1898, por huérfanos armenios.

Entre otros elementos, en la exposición, también se pudo apreciar una cortina del siglo XVII, para el altar de una iglesia; vestimentas eclesiológicas del siglo XVIII; el velo de un cáliz, realizado con hilos de oro y plata del siglo XVIII, y un traje de novia, con las mismas características.

También por iniciativa de la Comisión de Arte de la U.G.A.B., que organizó la exposición, se publicó un catálogo ilustrado con las piezas que formaron parte de la muestra.

¿Cuándo se originó la coexistencia territorial de católicos, musulmanes y ortodoxos en el Líbano? ¿Cómo es que hasta hoy, en los Santos Lugares, rezan sucesivamente una Misa diaria los católicos, los ortodoxos y los armenios?

Compatriota: entérese de las respuestas a estas cuestiones básicas de la historia de nuestra Nación en las páginas de
LA CUESTION ARMENIA Y LAS RELACIONES INTERNACIONALES
del Dr. Pascual C. Ohanian
Adquiera su ejemplar en La Asociación Cultural Tokeyan
Cnel. Niceto Vega 4779 - Capital Federal

REGISTROS:

- El pasado 5 de julio, nació Lucas Ramiro Tzolakian, hijo de Miguel Tzolakian y Elsa Safarian de Tzolakian.
- El 8 de agosto pasado se bendijo el matrimonio del Sr. Martín J.C. Safarian, hijo de Jacher y Elena Safarian y la Srta. María del Rosario Pitela.

DONACIONES:

- El Sr. Jacher Safarian y su señora, Elena, con motivo del nacimiento de su nieto Lucas Ramiro Tzolakian, donan \$150.000
- Y, con motivo del enlace de su hijo Martín con la Srta. María del Rosario Pitela, nuevamente el matrimonio Safarian dona \$150.000

ESTUDIO JURIDICO
DR. ROBERTO M. MALKASSIAN Y ASOC.
ABOGADOS
Av. Corrientes 1296, 7º "74" 12 a 18 hs. 35-1632 35-9504

RIGAR'S
Camisería exclusiva

PIZZERIA
ANGELIN
Creador de la Pizza Canchera
Av. Córdoba 5274
Tel. 771-8096

YA ES UNA REALIDAD
1º GRAN SENSACION
"PIC-NIC PRIMAVERAL"

- Campeonato de tavlí
- Campeonato de truco
- Campeonato de futbol inter-COLEGIAL
- CAMPEONATO DE VOLLEY FEMENINO
- SORPRESAS

Domingo 20 de setiembre
Organiza: COMISION DE PADRES
JARDIN - PRIMARIA
INSTITUTO MARIE MANOOGIAN

HOMENAJE AL PADRE GOMIDAS

1- Jorge Kazazian
2- Patricia Basmadjian
3- Fabián Sislian
4- Silvana Der Avedissian
5- Andrea Basmadjian
6- Adriana Torossian

Archimandrita Krikoris Vartabed Puniatian

Organizada por la Dirección de la sección idiomática del Instituto "Marie Manoogian" el pasado viernes 21 de agosto se realizó una velada cultural destinada a resaltar la figura del inmortal Padre Gomidás, en el complejo "Alex Manoogian" de la UGAB.

El homenaje contó con la presencia de una nutrida concurrencia, entre los que se encontraba el archimandrita Krikoris Vartabed Puniatian; los padres Shavarsh Mehrabian y Mateos Kuyumdjian; el Sr. Ludvig Djiveliguian, presidente de la Asociación Misionera Armenia en la Argentina; el presidente honorario de la U.G.A.B., Sr. Haig Emirian; la benefactora Berdjuhi Emirian; socios benefactores; miembros de la Comisión de Damas; el compositor Sahán Arzruni; miembros del coro "Gomidás", junto con su directora, Srta. Makruhi Elmessekian; miembros del coro "Arax", con su director, Sr. Jean Almouhian; representantes de la Unión Compatriótica Armenia de Hadjin y Marash y padres de alumnos.

El acto comenzó con la marcha de la institución; a continuación de lo cual, el archimandrita Krikoris Vartabed Puniatian, único orador de la velada, se refirió a la vida del Padre Gomidás; resaltó la importancia de su mundo interior y analizó el valor de su obra en el contexto de la cultura armenia.

A continuación, el alumno Jorge Kazazian leyó fragmentos de "Jojanch Avedisi", cuya

Sonia Kahvedjian

lectura fue acompañada de sonidos de campanas, hecho que creó un clima muy especial. Posteriormente, un grupo de niños de la sección primaria ejecutó, bajo la dirección de la profesora de música del establecimiento, Sra. Diana K. de Sarafian, la canción "Ear Chan", en flauta.

Por su parte, el coro "Shnorhall", constituido por alumnos de la primaria y secundaria del Instituto "Marie Manoogian", nuevamente bajo la dirección de Diana K. de Sarafian, con gran tecnicismo y pulcritud, entonó las canciones "Oror", "Echmiadzín", "Azkain Orhnerk", "Es Arun", "Antzrev iegav", "Sona Ear", "Es Or ur-pat", "Alakeaz", "Karun a", "Im Haireneatz haki Vartan", "Dle Eaman", "Gakavig" y "Ov Der Asdvaz".

Nuevamente acompañados por campanadas, los alumnos Patricia Basmadjian, Fabian Sislian, Silvana Der Avedissian, Andrea Basmadjian, Adriana Torossian, Fabiana Kapelian, Arturo Kirbassian, Silvia Aschdijan, Karina Basmadjian, Ani Gulmezian, Ana Kahvedjian y Rosalba Sarafian, con gran sentimiento y emoción leyeron "Jojanchner" de Baruir Sevag.

La labor de los alumnos alcanzó su momento culminante cuando la alumna Rosalba Sarafian leyó "Tajman u Harutian Jojanch" y el coro entonó "Ov Der Asdvaz".

Hacia el final habló el director de armenio del Instituto, Sr. Kevork Marashlian, quien, además de felicitar y agradecer a la profesora Sarafian, a

Compositor Sahán Arzruni

los alumnos y al cuerpo docente en general, invitó al compositor Sahán Arzruni a hacer uso de la palabra.

El compositor, quien nos honra con su visita a Buenos Aires, tuvo palabras elogiosas para el homenaje y destacó sus lazos de unión con la obra del Padre Gomidás.

Fueron momentos de hondo sentimentalismo y verdadera comunión entre alumnos y presentes, los que se vivieron en esa importante velada cultural, hecho que, una vez más, pone de manifiesto la importante labor de manutención de la cultura y tradiciones armenias que lleva a cabo el Instituto "Marie Manoogian" de la U.G.A.B.

Profesora Diana Sarafian dirige al Coro Shnorhali.

Fotos M. Keskiskian

Rosalba Sarafian

Adriana Der Meguerditchian

7- Fabiana Kapelian
8- Arturo Kirbassian
9- Silvia Achdijan
10- Karina Basmadjian
11- Ani Gulmezian
12- Ana Kahvedjian

ՄԵՐ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

Քրիստոնեությունը կրօնք ընդունում օրէն սկսած հայ կրօնա-
 յաբանական վայելած է թէ՛ պետութեան և թէ՛ ժողովուրդին անխա-
 յառնելով և աջակցութիւնը: Վկայ՝ մեր հինատուրք եկեղեցիներն
 ու վանքերը, որոնք տակաւին կը մնան հայկական ճարտարա-
 փայտէսեան միակ նմուշները, գեղագիտական բարձր ճաշակով և
 արհեստագործական կատարելութեամբ: Անոնց կողքին չունինք ոչ բերդ, ոչ պա-
 ճարտարական կոթողներ: Ինչպէս որ արհեստագործները ու
 արհեստագործները թէ՛ մենք հայերս անոնցմէ գերիվեր դասած ենք
 և անոնցմէ թէ՛ մենք հայերս անոնցմէ գերիվեր դասած ենք
 և անոնցմէ թէ՛ մենք հայերս անոնցմէ գերիվեր դասած ենք:

Մեր միջնադարեան գիտութեան և գրականութեան վառարան-
 յաբանական վայելած են մեր վանքերը, և մեր առաջին ուսուցիչ-
 ները եղած են կրօնատեղիներ, որոնք, սերունդներ հասցուցած են:
 Այս տարը, հայ լեզուն և հայ կեանքը ծնած է անոնցմէ, հասակ
 առած է անոնց հովանաւորութեանը ներքեւ և հասած մինչև մեր
 օրերը, որպէս ոգի և իմացութիւն, որպէս ազգային կենսունակու-
 յունք:

Եւ իբր այդ, երբ գրկուած ենք պետութիւն ունենալու իրաւուն-
 յանքով մեր վերեւ բացակայած են իշխաններ և պետական առաջ-
 ատեսներ, կրկին անոնք ներկայացուցած են մեր ժողովուրդը,
 որոնք՝ հոգեւոր իշխանատուներ, ու պաշտպան կանգնած մեր
 ազգային դիմագծութեան և անբռնաբարեղի իրաւունքներուն:

Հայկական պետութեան ստեղծումէն յետոյ, հակառակ անոր որ
 իրաւունք ունէր աշխարհի մը մէջ այսօր գործելու մեծ իրաւասու-
 յանքով տրուած են աշխարհականներուն, սփիւռքի մէջ, դեռ մեր
 կրօնատեղիները կը մնան պատուանդանի վրայ, որպէս համայն-
 քանդակ և գաղութներու ներկայացուցիչներ, ու կը շարունակեն
 կրկին պետութիւններու և հայ ժողովուրդին վստահութիւնն ու
 անվերապահութիւնը:

Անոնք, այսօր ալ, ինչպէս անցեալի մէջ, եկեղեցիներէ դուրս
 անոնցմէ են դաստիարակելու, ուսուցանելու, հայ ընտանիքը ա-
 ճար պահելու փափուկ և պատասխանատու պաշտօնները: Մենք
 ունինք բարեխառն օրինակներ մեր գաղութէն. ինչպէս Վ. Սոլ-
 ժիկի Պաշտեան, Վ. Լորէսի Ազգային և Միսիսթրեան
 վարժարանները: Ինչպէս նաեւ Ս. Գրիգոր Լուսատրիչ ազգ. վար-
 ժարանը, որուն տեսուչը կը հանդիսանայ ուրիշ երիտասարդ հոգե-
 տարական մը:

Փորձութիւններով լեցուն այս դժուար օրերուն, շատ աւելի դժուար
 և անոնց հոգեւոր առաքելութիւնը, որ ընդունուած է ազգային
 պատկանութեան գիտակցութեամբ և իսկապէս դարձած փշոտ
 և բարբարոս ճանապարհ մը:

Վ. ԱճԷՄԵԱՆԻ ՊԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

Կենսագրական գիծերուն մէջ:
 Այս պա Պասախօսը, բանաս-
 տեղծութեան և բանաստեղծու-
 թեան արդիական ընթացքի մա-
 սին տուա բացատրութիւններ,
 սկսած Ա. Աշխարհամարտէն, ու
 ծանրացաւ առաւելապէս Պոլսա-
 հայրութեան մէջ սկսած շարժումին
 վրայ և տուա զանազան երէ օ-
 րինակներ:
 Պասախօսը օրինակներու
 շարքին յիշեց նաեւ հայրենի բա-
 նաստեղծ Պարոյր Սեւակը, ու
 տուա իրենց նորարարութեամբ
 շեշտուած այլ անուններ:

ՈՒՐԱԽԱՌԻԹ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

22 Օգոստոսի Շարք օր Վի-
 սենթէ Լորէսի Ս. Գեորգ եկե-
 ղայ մէջ ազգականներու և ծա-
 նօթներու խումբերամ բազմու-
 թեան մը ներկայութեան Ս.
 Պսակի արարողութիւնը տեղի ու-
 նեցաւ Պր. Լեոն Նազարեանի
 ընդ Վերա-Անուշ Գարակէօզ-
 եանի, Ջեամբ՝ հոգ. Յարութիւն
 Մ. Վրդ. Մուշեանի, մասնակցու-
 թեամբը՝ շրջանի հոգեւոր հովի
 Արծա. Տ. Արշաւ Խաչ. Քհնյ. Պո-
 գոյեանի և ի ներկայութեան
 Հոգ. Գրիգորի Վրդ. Բու-
 նիսթեանի: Երգեցողութեամբ իր
 մասնակցութիւնը բերաւ Ս. Գրի-
 գոր Լուսատրիչ Երգչախումբը,
 Կոմիտասեան Քառամայնով:
 Կնքահայր ու կնքամայր կը
 հանդիսանալին Տէր և Տիկին
 Արթիւր Նազարեանները:
 Եկեղեցական արարողութեան
 աւարտին «Պասա» օրէի շքեղ
 սրահներուն մէջ տեղի ունեցաւ
 ընդունելութիւն, ու ներկայ գըտ-
 նուեցան ընտանեկան պարագա-
 ներ ու բարեկամներ, ոմանք
 յատկապէս ժամանած՝ Մ. Նա-
 հանգներէն ու Լիբանանէն:

Հանրութեան ծանօթ են Նա-
 զարեան և Գարակէօզեան ըն-
 տանիքները, որպէս եկեղեցաւեր
 ու աանդապաշտ, որոնք ամէն
 առթիւ մասնակցած են ազգային
 բարենպաստ աշխատանքնե-
 րու:

Տար Կարպիս Նազարեան,
 հայրը՝ նորապսակ Տար Լեոն
 Նազարեանի Լիբանանի ազ-
 գային բարերարներէն է և ծը-
 րաջան ատենապետը Հ.Բ.Ը.Մի-
 ոթեան Լիբանանի շրջանային
 վարչութեան: Ծնորհի Նազար-
 եան եղբայրներու իշխանական
 նուիրատութեան, Պէրոյթի հայ
 գաղութը օժտուեցաւ նորաշէն
 դպրոցով մը, որ կը կրէ իրենց
 պատուական հօր՝ Լեոն Նազար-
 եանի անունը:

Նազարեանները թէ՛ Մ. Նա-
 հանգներու և թէ՛ Լիբանանի մէջ
 ծանօթ են իրենց առատաձեռն
 նուիրատութիւններով, որոնք
 եղած են Մար եկեղեցոյ պայ-
 ծառութեան, ազգային, կրթա-
 կան և մշակութային զանազան
 ձեռնարկներու առիթներով:
 Նոյնն է պարագան Գարակէօզ-
 եան եղբայրներուն, արխեանթի-
 նահայութեան համար, որոնք
 միտապէս ու բարոյապէս օժան-
 դակած են Վ. Լորէսի Ս. Գեորգ
 եկեղեցոյ և անոր կից՝ Ազգ.
 վարժարանի շինութեան: Անոնք
 ալ համակիր են Հ.Բ.Ը.Միութեան
 եկեղեցանուէր ու կրթանուէր
 գործունէութեան:

Այս որպիս առթիւ յանուն Սար-
 տարապատի խմբագրութեան, Բ.
 Ա.Կ.ի Հարաւային Ամերիկայի
 Շրջանի վարչութեան և Թէքե-
 եան Մշակութային Միութեան,
 կուզանք մեր անխառն խնդակ-
 ցութիւնները յայտնել Տէր և Տի-
 կին Կարպիս Նազարեաններուն,
 Տէր և Տիկին Գեորգ Գարակէօ-
 զեաններուն, մարթելով երջան-
 կութիւն նորապսակ ամուսին՝ Լե-
 տն և Վերային:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
 Նորակազմ
 «ԻՒԻԼԻԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆ»
 Թատերախումբը
 ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԵՆ

**ՅԱԿՈՒ
ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ**

ՄՈՒՐԱՅԿԱՆԵՐ

Երաժշտական Կատակերգութիւնը

(Երկու Արար)

Բեմադրութեամբ՝

**ԳՐԻԳՈՐ
ՍԱԹԱՄԵԱՆԻ**

(Տնօրէն՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան
Հիւսիսային Ամերիկայի
Գեղարուեստի Բաժինի)

Տեղի կ'ունենայ Երկուշաբթի, Սեպտեմբեր 7,
1981-ին, ժամը ճիշտ 21:30-ին

**TEATRO COMICO
CORRIENTES 1280**

Տոմսերու համար դիմել
Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆՆԵԱԿԸ

**ACEVEDO 1322
TEL: 773-2820
772-2617**

**RESERVAS:
Acedo 1322
Larrea 237
Boedo 1900
Pasteur 209
Pueyrredon 1381
Tucuman 887
Alvear 236-Martinez**

Tel: 773-2820, 772-2617
48-9343
923-9307 / 6172
47-1628
83-5944
392-8975
798-6735

**DIANA OHANIAN DE
EMIRIAN**
ESCRIBANA NACIONAL
 Tel.: 773-6271
42-3170

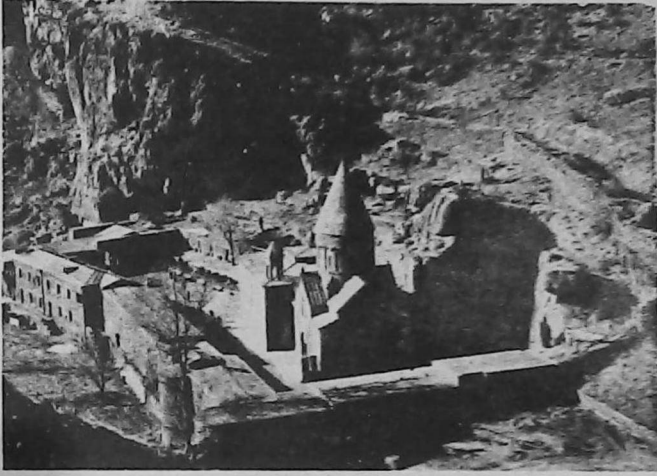
RIGAR'S
Camiseria exclusiva

Ս. ԳԵՂԱՐԴԱՅ ՎԱՆՔԸ ՀԻՄՆՈՎԻՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԱԾ

Գրեց ԵՂԻՇԷ ՔԷՆ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ
ՎԱՄԱԽԱՅՐ Ս. ԳԵՂԱՐԴԱՅ ՎԱՄՖԻ

Մատենադրական տուեալներու համաձայն, Գեղարդի այս նշանաւոր մենաստանը հիմնուած է Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի կողմէ: Ան հին օրերուն կոչուած է Այրից վանք՝ նոյն վայրին մէջ գտնուող քարայրային շինութիւններուն պատճառով: Իսկ ժ.Գ. դարէն սկսեալ կոչուած է Գեղարդայ վանք, հոն պահուող համանուն սրբութեան անունով:

Ս. Գեղարդայ վանքի ճարտարապետական համալիրը վերաբնակեցնելու և ժայռափոր իր սրբավայրերով, Հայ մշակոյթի ամենէն նշանաւոր ստեղծագործութիւններու շարքին կը դասուի: Համաշխարհային ճանաչումի արժանացած շատ մը ճարտարապետական կոթողներ ստեղծող Հայ ճարտարապետին միտքը այստեղ, Ս. Գեղարդայ վանքին պարագային թափանցել է ժայռերու խորքը, ստեղծելով ճարտարապետական համալիր մը՝ ուր հանճարեղ Գալճակն ու միւս անանուն ճարտարապետները հմտօրէն կրցած են օգտագործել նաեւ շրջապատող լեռնային գեղեցիկ բնութիւնը եւ այդպիսով հասնիլ գեղարուեստական բարձր արտայայտչականութեան:

Ս. Գեղարդայ վամֆի համայնապատկերը (1980)

Հռչակաւոր այս մենաստանը, աղօթքի եւ ուխտի վայր ըլլալէ զատ, եղած է նաեւ մշակոյթի եւ դպրութեան կարեւոր կեդրոն: Դարերու ընթացքին օտար նուաճողներու արշաւանքները՝ զիրար գերազանցող վայրագութիւններով, Հայաստանի մէջ ոչնչացուցած են Հայ մշակոյթի՝ անհամար գանձեր: Կողոպտուած վանքերու կարգին, յարձակումներ կրած է նաեւ Գեղարդայ մենաստանը, որ կը ճանչցուէր իբրեւ «Սկիզբ եւ Մայր Վանօրէից»: Այստեղ ուսանած եւ գործած են Հայ Եկեղեցիի շատ մը նուիրական անուններ, ինչպէս Գրիգոր Գոզիկ եւ Ստեփաննոս Գառնեցի վարդապետները (Ը. դար), Յովհաննէս Գառնեցի եւ Միթիար Այրիվանեցի (ԺԳ. դար), Սիմէոն Բարուճապետ եւ Ստեփաննոս Առինջեցի (ԺԵ. դար):

Հայաստանի դրախտանման մէկ անկիւնին մէջ կառուցուած մեծահռչակ այս մենաստանը կառուցուած է 1215-1288 թուականներուն, տեղական լաւորակ պազալթ քարով: Ծիսուած է խաչաձեւ, առանց սիւներու, չորս միանման եւ միակցուող որմնասիւններով, իւրաքանչիւր որմնասիւնը եռակարգ հատուածաձեւ բաժնուած: Գեղեցիկ կամարներուն վրայ կը բարձրանայ սրածայր կաթնուղիկէն:

Տաճարի հարաւային դրան վերեւ գետեղուած արձանագրութիւններէն յայտնի կ'ըլլայ թէ վերջին նորոգութիւնները Ս. Գեղարդայ վանքին մէջ կատարուած են ԺԷ. եւ ԺԹ. դարերուն: Թիֆլիսաբնակ մեծահարուստ Զիթաղեան Սուլի ծախքով 1655-ին նորոգուած է վանքի կաթնուղիկէն. «Կամաւն Աստուծոյ եւ Սուլէ որդի Թաղայի յազգէ Զիթաղեան, քաղաքէն Թիֆլիսու նորոգեցի զկաթնուղիկէս յիշատակ ինձ եւ Թաղային եւ Բէկի Սուլաքանին եւ ամուսնոյն իմոյ Դարեղանին եւ որդւոյն իմոյ Ստեփաննոսին, եղբարցն իմոց Զալիին եւ Զաւրապին եւ ամուսնոյն իմոյ Գինաղն եւ որդոյ Թաղայի եւ Հանգուցելոցն ի Քրիստոս Պապեան եւ կախցի արծաթէ կանթեղս Սուրբ Գեղարդին եւ ետու զխարճ նորահանապազ վառ պահեսցեն. ԹՎ. ՌՃԴ» (1655):

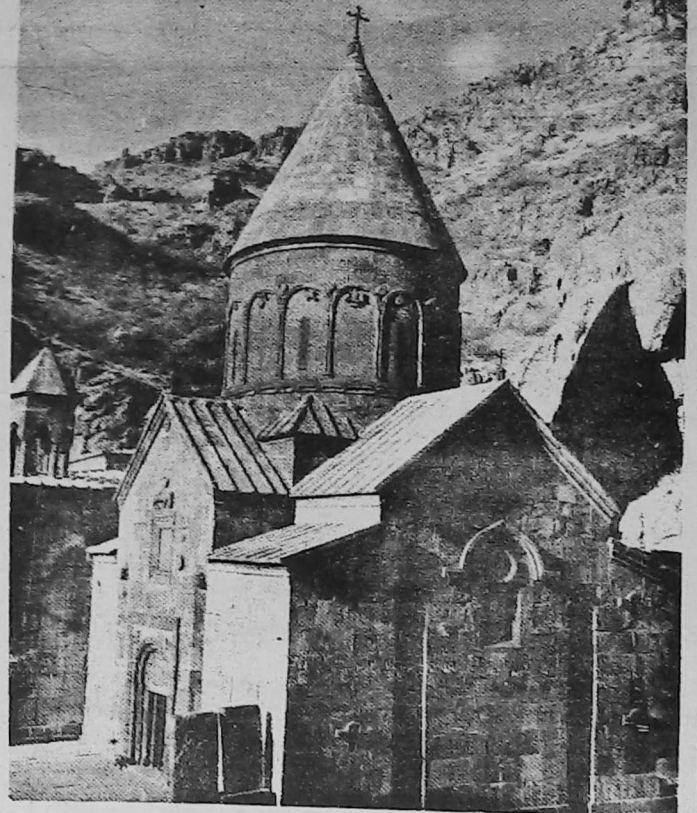
Քսանչորս տարի հազիւ զիմացաւ նորոգուած կաթնուղիկէն, քանի որ 1679-ի երկրաշարժը շատ բան հողին հաւասարեցուց Հայաստանի մէջ:

Գարեգին կաթողիկոս Յովսէփեանց իր «Նաղրակեանք կամ Պոռնեանք Հայոց պատմութեան մէջ» աշխատասիրուկան մէջ, օգտուելով Նոր Բայազէտի եկեղեցին պահուող ձեռագիր Աւետարանի մը յիշատակարանէն, մէջբերում մը կը կատարէ այս երկրաշարժին մասին. «Գեղարդի վանքն եւ Ախլոց վանքն եւ Ամենափրկչի վանքն. (Հաւուց թառ) եւ Տրդատայ թախտն եւ Նոր Վիրապայ Աստուածածնայ եկեղեցին հիմնաստակ աւերեցան»: Վանքի միաբանութիւնը մեծ ճիգերով եւ զոհողութիւններով կը յաջողի մենաստանը բարուց վիճակի մէջ պահել մինչեւ 1855, երբ կարեւորութիւն կը ստեղծուի տաճարի եւ ժամատան տանիքները վերանորոգելու:

Այդ նորոգութեան պատիւը կը պատկանի վանքի վանահայր Միքայէլ Վրդ. Չամոյեանց Տիֆլիսեցիին. «Ծնորհիւ ամենազօրին Աստուծոյ բերորէ անգամ նորոգեցան տանիքս Այրի վանիցս Սուրբ Գեղարդայ հանդերձ երկրորդ քարէ թիւղք, սրբալուսաւորչական Հայոց ժողովրդականաց եւ բազմաջան աշխատութեամբ վանահօր Միքայէլ վարդապետ Չամոյեանց Տիֆլիսեցոյ, որ եւ գնեաց յօգուտ վանիցս, իւրով սեփականութեամբ զԳողգ Գիւղն ընդ միոյ ջրաղացի թուին Հայոց ՌՁԵ, յամի Տեառն 1855»:

Սակայն, հակառակ որ այդ նորոգութեանն ղար մը միայն անցած էր, ժամանակը իր քայքայիչ եւ կործանարար գործը կատարած էր եւ Գեղարդայ մենաստանը դարձեալ ոչնախանձելի վիճակի մէջ կը գտնուէր:

Համաժողովրդական հռչակ վայելող այս սրբավայրը շէր կրնար վրիպիլ ազգիս նորընտիր Հայրապետի ուղարկութեան: Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. կաթողիկոս այս մասին կը գրէր իր առաջին ծրագրային կոնզակին մէջ. «Պիտի տքնինք ապա վերանորոգելու մեր հայրենի սրբավայրերը՝ վանքեր եւ եկեղեցիներ, ինչպիսիքն են Ս. Հռիփսիմէն, Ս. Գայեանէն, Նոր Վիրապը, Օշականը, Գեղարդը եւ ուրիշներ, որոնք մեր հոգեւոր կեանքի սիւները կը հանդիսանան ու հռչակուած տաճարները՝ աղօթքի եւ ուխտի, եւ զմայլելի յուշարձանները Հայ ճարտարապետութեան փառքի»:

Ս. Գեղարդայ վամֆի տաճարը՝ վերանորոգուած գմբէթով

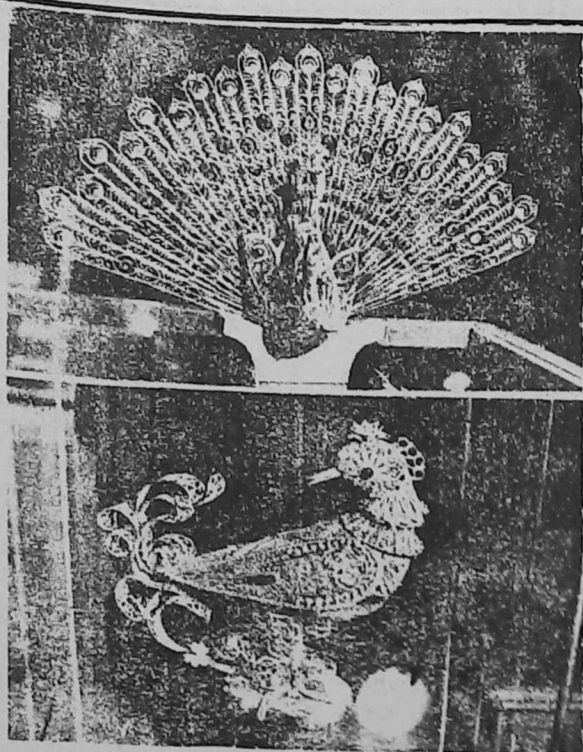
1960-ական թուականներուն, Վեհափառ Հայրապետի պատուէրով Մայր Աթոռի ճարտարապետներու յանձնաժողովը պատրաստեց Ս. Գեղարդայ վանքի վերանորոգման նախագիծը: Տաճարին կը սպառնային թէ անձրեւի շրջապատէն, եւ թէ ստորգետնեայ ջուրի հոսանքները, որոնք, ինչպէս ցոյց տուին զիտական նախնական ուսումնասիրութիւնները, Ս. Գեղարդայ վանքի շրջանին մէջ առատ էին: Հարկ եղաւ յատուկ նախագիծի մը պատրաստութեամբ 99 մեթր գետնուղի մը փորել, գտնել ջրաբեր բոլոր երակները, յատուկ միջոցներով գտնուցնել, որովհետեւ մշտապէս կը ներծծուէին ժայռափոր տաճարի պատերէն ներս եւ կը վտանգէին եկեղեցիին հետագայ գոյութիւնը: Ծնորհիւ ընդգետ-

Հայաստանի Գիւրտերը

Գիւրտերը Հայաստանի պատմութեան մէջ անգամ չի լուսանում: Իսկ Հայաստանի թուականին որպէս վարդապետներու պատմութեան մասը: Իսկ 1021-ին ճուրջեան տիրապետութեան շրջանին քրիստոսական մը ստացաւ Մանազկան Գեղարուեստական վանքը: Պատերազմներու, անքններու ու բնի տեսնութեան պատճառաւ խաչնաւած ժողովուրդը դափոխուեցաւ հայկազաւաններու մէջ: Հայկաոր ծագումով եւ լեզուով գիծով հնդեւրոպական միւրեղ էին՝ կրօնական բերութեան եւ շահերու խումբի պատճառաւ հայ հետ յաճախակի պայքար ունեցան: 1281-ին թիւրքներու հետ միանալով երկու տական բանակին լուրջ նասներ հասցուցին Կիլիկիայի թագաւորութեանը: Թուրքերը քայքայեցին քրիստոսական յատկապէս զէպիսոսարեւելք՝ պարսիկներուն եւ անոնց տուին գրեթէ ազատութիւն, հողային լէզներ, զիջումներ իր նաեւ տուրքերէ զերծ պացին գանոնք: Այսպիսով մանեան թուրքոյ Ալէքեան նահանգներուն ճակատագիրը ենթարկուեց քրիստոսականներուն մահաճոյքին. անոնց ճորտերու թիւը բազմաւ Բայց 1639-էն մինչեւ Ս. դար թիւրքերը սկսան փանցել քրտական շրջաններէն ներս ու այս երկու միջեւ լարուածութիւնը կսաւ, որը գետին պատրասեց քրտական անկախութեւ փորձերուն: Հայերը չարեաց երկընտրանքին ջե գտնուելով ստիպուեցին իրենց պաշտպանութիւն փնտռել Օսմանեան նեղութեամբ պարտութեան մէջ: Գիւրտերը հայերու մամր իրենց քաղաքականութիւնը փոխեցին 1919-էն երբ զգացին թէ Հայկական ցեղասպանութեան կրօնային շրջանը քրիստոսական ղեկավարներուն ու լուծումի թիւրքերուն ծրագրները: 20 նոյն դար 1919-ին արտասահման հայերը եւ քրիստոսականները եւ յամակ մը յանձնեցին Քաթիգի «Հայաստանի վերածրոգի» ստորագրութեամբ շոս նուպար փայտի զգալի Պատուի Գրքի մը:

ՏԵԿՆԻԿԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐՈՒՄ ԵՎ ՄԵՏԱՂԱԿԱՆ ԲՈՒՆԱՎԱՅՈՒՄ

Մեր անկախության 25-ամյակը մեզ համար չափազանց կարևոր տարեթիվ է։ 1954-ին կայացած երիտասարդության երկրորդ հանրապետական փառատոնում նա արժանացել է բրոնզե մեդալի, իսկ 1979 թուականներին նույնպես է արժանացել մեդալի։ Ինքնու վարպետի մաս հարիւր յիսուն աշխատանքներ են ներկայացրել զանգուաճային արտադրության համար։

Լուսանկարները՝ Ա. Եսայանի

Ռ. Մուրադեանը ստեղծագործելիս: Տուցադրում աշխատանքներից՝ «Վագր», «Միրամարգ», «Թռչուն»

Ռ. Մուրադեանը աշխատում է Երևանի ժողովրդական արտեստների արհեստագործական կոմբինատում որպես արտադրամասի առաջ վարպետ:

Այս օրերին հմուտ մետաղագործի մաս քառասուն աշխատանք ցուցադրում է Հայաստանի ժողովրդական արտեստի թանգարանի փայտարունակի մասնաճյուղի սրահում: Այցելուները մեծ հետաքրքրությամբ են դիտում ցուցադրվող հուշարձանները: Ցանցկեն տեխնիկայով ստեղծված այս աշխատանքները աչքի են ընկնում նրբագեղությամբ, հաղկական արժարագործությամբ և զարդանոսիներին բնորոշ տարրերի համադրմամբ:

ՊԱՐՄԱ-ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՅԱՆՎԷՍՈՒՄ ԱՅՍ ՏԱՐՈՒԱՅ ԱՌԱՋԻՆ ԹԻՒԸ

«Պատմա-Բանասիրական Հանդես»-ի այս տարւում առաջին քիւիմ մէջ տպուած են շահեկան կարգ մը յօդուածներ եւ ուսումնասիրութիւններ:

Այսպէս, լոյս ընծայուած է Փրոֆ. Ռոբեր Աթայեանի «Մակար Եկմալեան» յօդուածը, նուիրուած Երաժիշտի կեանքին ու գործունէութեան, անոր ծննդեան 125-ամեակին առթիւ:

Ընդարձակ ուսումնասիրութեան երկրորդ մասը լոյս կը տեսնէ յօդուածներով: Հետաքրքրական է յոյժ գիտնական Լիանոս Բանակիսի «Դաւիթ Հայր Արիստոտէլի քիւզանդական մեկնիչներու երկերուն մէջ» ուսումնասիրութիւնը:

Դաւիթ, Անյաղթի գործը, իբրեւ աղբիւր, քիւզանդական իմաստաստութեան ու շարքութեան առարկայ եղած է: Անոր «Սահմանք իմաստասիրութեան» եւ «Վերլուծութիւն մեր ժողովրդական Պարսկաբան» երկերը այդ իմաստաստութեան կողմէ ըստազանութիւնը կը քննարկուի: Գարու կէսերէն: Ներկայ յօդուածին հետ:

Պատմա-Բանասիրական Հանդեսի այս տարւում առաջին քիւիմ մէջ տպուած են շահեկան կարգ մը յօդուածներ եւ ուսումնասիրութիւններ:

Այսպէս, լոյս ընծայուած է Փրոֆ. Ռոբեր Աթայեանի «Մակար Եկմալեան» յօդուածը, նուիրուած Երաժիշտի կեանքին ու գործունէութեան, անոր ծննդեան 125-ամեակին առթիւ:

Ընդարձակ ուսումնասիրութեան երկրորդ մասը լոյս կը տեսնէ յօդուածներով: Հետաքրքրական է յոյժ գիտնական Լիանոս Բանակիսի «Դաւիթ Հայր Արիստոտէլի քիւզանդական մեկնիչներու երկերուն մէջ» ուսումնասիրութիւնը:

Դաւիթ, Անյաղթի գործը, իբրեւ աղբիւր, քիւզանդական իմաստաստութեան ու շարքութեան առարկայ եղած է: Անոր «Սահմանք իմաստասիրութեան» եւ «Վերլուծութիւն մեր ժողովրդական Պարսկաբան» երկերը այդ իմաստաստութեան կողմէ ըստազանութիւնը կը քննարկուի: Գարու կէսերէն: Ներկայ յօդուածին հետ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԻՒՐՏԵՐԸ

(շար. Գրդ. Էշեմ)
 Քիւիմ), Համօ Օհանջանեանի (Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութիւն (եւ Շէրիֆ փաշայի (Քիւրտ Ազգային Պատուիրակութիւն) կողմէ: որը կը խնդրէր Միացեալ Անկախ Հայաստանի մը ու Անկախ Քիւրտիստանի մը ստեղծումը: 1920-ի Սեւրի Դաշնագիրը մեծ յոյսեր կը ներշնչէր այս կապակցութեամբ, բայց Բէմալական ու ժերու անմիջական յարձակումը, որը վերջ գտաւ Ալէքսանդրապոլի Դաշնագրով ու Լոզանի Դաշնագիրը 1922-ին հարցը վերջնականապէս թաղեցին: Բայց այդ շրջանին մինչեւ մեր ներկայ թուականը Քիւրտերը ըլլալ թուրքիոյ Պարսկաստանի կամ Իրաքի մէջ իրենց անկախութեան պայքարը ու ապստամբութեան փորձերը կը շարունակեն: Դժբախտաբար իրենց

«Հաղորդումներ» բաժնին մէջ տրուած են արձագանգներ Տուշմաիկ խաչիկեանի, Վարագ Առաքելեանի, Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի, Ռաֆայէլ Մաթեոսեանի, Արթուր Էմ Լարսկեօգեանի, Օճնիկ Խնկիկեանի եւ այլ գրողներու գործերու մասին:

«Բանավեներ եւ քննարկումներ» բաժնին մէջ լոյս տեսած Յովհաննէս Գարսիկեօգեանի «Թրակացիները հայկական լեռնաշխարհի հարաւ-արեւմուտում» յօդուածը, որ հայ ժողովուրդի կազմաւորման հարցի մասին անոր տուեալներ կը բովանդակէ, ընդունուած տեսակէտի վերաբերեալ անոր մտայնութիւնը կը քննարկուի: Գարու կէսերէն: Ներկայ յօդուածին հետ:

Երազած հայերինքին մաս կը կազմեն Անին, Կարսը, Արտասանը եւ Արարատը, ինչպէս նաեւ ներկայ Հայաստանին՝ Լեւինականի ու Երեւանի միջեւ գտնուող փոքրիկ հողամաս մը (այս վերջինը քիւրտերու մեծամասնութեան փափաքն է):

Այժմ 40.000-է աւելի քիւրտեր կը բնակին Ս. Հայաստանի մէջ, որոնց թիւը 1922-ին 8650 էր: Անկախած, բաղադատած այլ երկիրներու մէջ բնակող իրենց ցեղակիցներուն, անոնք կ'ապրին խաղաղ ու բարգաւաճ վիճակի մը մէջ գլխաւորաբար Արագածի շրջանին, Ապարանի եւ Թալինի մէջ: Անոնց նախնիները գաղթած են Պարսկաստանէն:

1921-ին Հայկական Այրուրենի հիման վրայ կազմուեցան քրտական տառերը, որը, 1926-ին փոխադրուեցաւ լատիններէնով, 1941-ին ուսուցրէն, Հայերէն ու լատիններէն՝ այբուբեններու խառնուրդով, իսկ 1944-ին ստացաւ իր վերջնական ձեւը առաւելաբար ուսուցրէն եւ քանի մը լատիններէն տառերով: Ս. Հայաստանի կառավարութիւնը բացառիկ աշխատանք կատարեց կերտերու համար քիւրտերու մշակութային եւ ընկերային վերելքը: Անոնք յայտարարած են որ «ոչ մէկ ազգ քիւրտ ժողովուրդին լուսաւորութեան ասպարէզում այնքան գործ չէ կատարել, չի մտահոգուել, որքան հայ ազգը» (Կառլէն Չաչանի): Այսօր Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունին քիւրտ գրողներ, մտաւորականներ, արւեստագէտներ, մամուլ (Ռէպորտաճ), ուստի չհաղորդում եւ կառավարութեան մէջ ղեկավարներ: Անոնք կը վայելեն հաւասար քաղաքացիի իրաւունք իսկ ՀՍՄՀ-ի Գերագոյն Սովետի փոխ-նախագահներէն մին իրենցմէ է: Խաշնարած ու վրանարակ քիւրտ ժողովուրդը 60 տարւայ ընթացքին փոխուած է քաղաքակրթութեան ու քաղաքացի կենցաղ ունեցող համայնքի մը: Այսօր անոնք ունին իրենց սեփական թատրոնը եւ գրականութիւնը: Կ'սպասուի որ հայ-քրտական մէկ թատերախումբ միջազգային քաղաքական իրազարմութեանց ընդհանուր վրայ յատկանշական յաջողութիւն մը արձանագրէ:

Քիւրտերու մասին

RIGAR'S
Camiseria esclusiva

*****

GARYÉ

*****

TU ROPITA INTERIOR

*****

